

نقش حرف خودی

چکیده مقالات همایش

بین المللی اندیشه‌ها، آثار و خدمات امیر علی شیر نوایی

دانشگاه فردوسی مشهد

مرکز مطالعات اجتماعی - فرهنگی آسیای مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

به کوشش: دکتر مددخت پورخالقی چتروودی

۱۸ تا ۲۰ بهمن ماه ۱۳۹۳

زندگی نامه‌ای پس از صد سال

(معرفی یک اثر ناشناخته از دوره صفوی)

زهرا اختیاری^۱

برای شاهرخ تیموری (سمرقند ۷۷۹- ۸۵۰ ری) کوچکترین پسر امیر تیمور گورکانی، زندگی نامه مستقلی نوشته نشده است. قاسمی گنابادی در سال ۹۵۰ درست صد سال پس از مرگ شاهرخ، مثنوی شاهرخ‌نامه را در شرح پادشاهی و جنگ‌های شاهرخ تیموری به سفارش شاه طهماسب صفوی سروده است. در این جستار به بررسی یک نبرد از میان چندین جنگ شاهرخ بر اساس سروده قاسمی در منظومة شاهرخ‌نامه و مقایسه آن با مأخذ تاریخی عصر تیموری پرداخته شده است. تقریباً شکل کلی همه جنگ‌ها از نظر بیان، شبیه هم است. شروع با نقل سخن از خبر گزارنده‌ای ناشناس و با ذکر سجایای شاهرخ و بیان عظمت خیمه و خرگاه وی است، آن‌گاه مشورت شاهرخ قبل از پرداختن به جنگ با شاهزادگان و شاهان و بزرگان درگاه خویش آمده است. در این میان، قاسمی از زبان دیگر شاهان، عظمت‌ها و خصال خوب شاهرخ مثل رعیت‌نوازی و بخشش وی را برمی‌شمارد. در این مقاله نبرد سوم (جنگ با امیر قرایوسف ترکمان) از شاهرخ‌نامه با متون تاریخی عصر تیموری مقایسه شد و این نتیجه به دست آمد که قاسمی، شاهرخ‌نامه را به شیوه حماسه سروده که در آن از جزئیات پرهیز می‌شود و بیشتر به شکوه و قهرمانی‌ها و رشادت‌های شاهرخ و پهلوانان توجه می‌شود نه بیان جزئیات. ضمن آن که به نظر می‌رسد بیان کشت و کشتار و جنگ و غارت برای قاسمی موضوع دلپذیری نیست.

کلیدوازه‌ها: شاهرخ تیموری، شاهرخ‌نامه، جنگ با امیر قرایوسف، قاسمی گنابادی.